

Oponentský posudek diplomové práce Anny Langové

Diplomantka Anna Langová k obhajobám přistoupila s rozsáhlým konvolutem prací na papíře a menším počtem rozměrnějších plátén. Po pečlivém seznámení se s oběma soubory (a i tím, co se z konečné prezentace vypadlo) jsem nabyl přesvědčení, že i když obě části diplomové práce čerpají ze stejného zdroje, panuje mezi nimi určitý nesoulad.

Anniny malby na papíře jsou bezprostřední, svěží, mnohdy jen šťastně naznačené. Při jejich velkém množství vyznívají jako výseky z toku pozorování a prožitků, zachycují situace, nebo si situace nastavují. Jejich civilní rámec naplňují obrazy lidí a psů, našich „nejlepších přátel“, jak praví klišé, ale v Annině práci skutečně našich autentických partnerů. Domestikovaná šelma je v nich někdy až polidšťována, což umenšuje obvyklý distanc, který vůči jiným savcům, než jsme my sami, vytváříme a udržujeme. Toto je však pouze jeden aspekt Anniných prací na papíře. Zajímavé je totiž zejména emocionální ladění kreseb. Potemnělá a pošmourná barevnost jako by apriorně neznamenal, že se budeme nořit do „témnoty“ bolesti a stihomamů, jež autorka avizuje názvem. Řekl bych, že Anna paranoiu bere spíše jako stín, který občas téměř neexistuje, občas se roztáhne do délky. Aktivizované spektrum emocí je ovšem širší: někdy bychom se přiklonili k melancholii, či snad pouze k „lehčí“ zasmušilosti, jindy je obraz pozorný k půvabům portrétované osoby, intimní a vřelý, pak zase odlehčený, jindy dokonce vizuálně komický, takže vyvolá lehký úsměv a pobavení. Zejména v této vícevrstevnatosti a emocionálně-významové zvrtnosti si u tohoto souboru cením nejvíce.

Mikrokosmos z prací na papíře se přenáší i do malby. Formáty plátén jsou ambiciózní, provedení fakticky pracnější a také těžkopádnější. Autorku přeci jen dohánějí poznatky z cesty, kterou během studií podnikla: z ateliéru kresby na FaVU před malířský ateliér Michaela Rittsteina až k Josefu Bolfovi, Jakubu Hoškovi a Nik Timkové. Určitě to byla cesta za pochopením: pro citově naladěný Annin soubor najdeme paralely v Bolfových obrazech vcelku snadno. Na druhou stranu je znát, že zejména ve figurativních plátnech (lidí a psů) ještě neovládla odlišnosti vnitřní konstrukce velkého malovaného obrazu, jiný stětcový přednes, jiný způsob výstavby objemů a zkratk. Tyto výhrady jsou zdánlivě „řemeslné“, ale v důsledku jsou právě tyto aspekty, které určují, na jakých a kolika úrovních komunikace se bude přenášet obsah jejího díla. S nedostatky v malbě samozřejmě lze pracovat koncepčně, a jako příklad uvedu malby Martiny Smutné, v níž některé momenty „amatérismu“ – podle mého názoru sofistikovaně – posilují vazbu mezi obrazem a jejich příjemci. Nebylo by tomu ale tak, kdyby Smutná nebyla v podstatě politicky myslící umělkyní, která strategicky zprostředkovává konkrétní agendu. Smutná se tak se svými angažovanými obsahy přibližuje k laikovi, k někomu, kdo ani neoceňuje malířskou exkluzivitu (výlučnost), ani mu není blízký teoretický diskurz, z něhož autorka čerpá. I když si myslím, že také Anna Langová chce svou práci komunikovat s co

nejširším publikem, usiluje o to zejména v úrovni vytvoření intimní vazby na emocionální úrovni, kteroužto oblast stimulujeme i ryze vizuálními prostředky. Domnívám se, že topornější a do jisté míry „nedoškolená / neosvojená“ při srovnání s menšími pracemi na papíře ztrácí.

Soubor Anny Langové má potenciál být součástí výtvarné výpovědi její generace. Citovost, křehkost a komplikovanost psychického ustrojení, nejednoznačnost a místy i chorobnost patří k tomu, co tato generace s námi o sobě komunikuje. Do svého výtvarného světa Anna nezahrnuje realie, které tento generační pocit utvářejí. O to víc se může soustředit na jeho vyjádření. O to méně ho ale také ukotvuje v širších souvislostech. To není cesta pro všechny, ale pro autorku je přinejmenším zajímavé zamyslet se, proč ji míjejí.

Na závěr se jen krátce zastavím u názvu souboru Paranoia. Nejsem si totiž jistý, jestli je šťastný. Nevnáší do souboru příliš významové jednoznačnosti? Neredukuje víceznačnost celé práce na jedinou významovou „anamnézu“? Nebyl by vhodnější opis emocionálního komplexu, který diplomantka ve své diplomové postihuje, například podobně, jako učinila v obhajobě, když do ní namísto hlubších psychologických rozborů vložila několik veršů?

Diplomantku doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

Jiří Ptáček

